

Rysk roulette

Rysk roulette

en ryslig pjäs i en akt

av Christian Lanciai (1994).

Personerna :

Tjekalinskij
Surin
Tomskij
Hermann
Furst Jeletskij
Lisaveta, kallad Lisa
Grevinnan, hennes mormor, greve Tomskijs farmor
en tjänare
andra tjänare
andra societetspersoner

Handlingen utspelar sig i Sankt Petersburg år 1816 hos den högre Petersburgssocieteten.

Kort presentation.

Alexander Pusjkins novell "Spader dam" är välbekant. Emellertid var bröderna Tjajkovskij inte helt nöjda med novellen när de skulle göra den till opera (1890), varför Modest Tjajkovskij gjorde om handlingen en hel del. Hans libretto uppvisar betydligt intressantare karaktärer och en humanare handling, medan Pusjkins original egentligen är en ganska cynisk och omänsklig historia. Emellertid har även operalibrettot sina svagheter, bl.a. begår Lisa självmord helt omotiverat; varför här nu presenteras en ny omarbetning av hela historien för teatern.

I den första scenen är det dock helt på sin plats att det förekommer lämplig salongsmusik i enlighet med Pusjkins och Tjajkovskijs höga föredömen.

Copyright © Christian Lanciai 1994

Rysk roulette

Scen 1. En förnäm salong i Sankt Petersburg 1816.

Tjekalinskij Stora dagar randas nu i fredens tider för vårt ärorika Ryssland! Nu är alla horisonter fria efter det napoleonska äventyrets undergång, och världen väntar på att upptäckas och erövras. Och vad gör då vi ryssar? Jo, vi sitter hemma i salongerna och spelar bort vår tid och våra pengar.

Surin Alla spelar inte. Några som har pengar sitter bara dystert tyst och tittar på.

Tjekalinskij Det kan ej vara någon ryss du menar. Ingen ryss gör så.

Surin (pekar mot ett av spelbordet, där Hermann sitter stelt och tillknäppt och bevakar spelet) Där sitter Hermann.

Tjekalinskij Men han är ju fattig. Han har inga pengar. Som en svulten varg i buren sitter han och följer lystet med i läckra lekar som han själv ej äger medel att få vara med i.

Surin Han har ärvt en ansenlig förmögenhet.

Tjekalinskij Vad säger du?

Surin Hans far gick bort i förra månaden. Han är arvtagare till mer än fyrtiotusen rubel.

Tjekalinskij Ändå följer han så hungrigt med i spelet som om han ej hade en kopek att satsa.

Surin Ja, han är ju tysk och sparsam till förbannelse. Hans ekonomiska moral förbjuder honom att ens röra räntorna av faderns kapital.

Tjekalinskij Det är en dygd som lider, och det syns på honom.

Tomskij Pratar ni om pengar?

Surin Ja, om snålhet och frikostighet. Här sitter några och skuldsätter sig för hela livet bara för att få uppleva någon spänning, medan andra, som är rika, sitter snålt och lever uselt bara för att få behålla den och unnar sig ej ens att leva mänskligt.

Tomskij Ja, det är förunderligt, hur vissa människor bara blir utarmade av rikedom och bara lever snålare och tristare ju rikare de är.

Tjekalinskij Du tänker då på någon särskild?

Tomskij Ja, min farmor.

Surin Lever hon ännu? Hon är väl över sjuttio?

Tomskij Ja, hon lever samma intensiva liv som en egyptisk tiotusenårig mumie. Hennes liv är lindat i bandage, och det är lika dammigt, instängt, mörkt och stationärt som ett väl bibehållet liks.

Surin Men har hon nånsin levat? Var hon inte alltid levande begravnen?

Tomskij Nej, för fyrtio år sen slog hon runt som Venus i Paris och var en firad spelare på alla skumma ställen. Hon var firad för sin skönhet, sin frikostighet, sin utåtriktadhet och för sin levnadsglädje. Så frenetiskt roade hon sig att hon snart fann sig ruinerad. Ej ens hennes man, min farfar, som var rädd för henne, ville längre hjälpa henne. Hon bad då om hjälp på högre ort och fick ett spelrecept av charlatanen Cagliostro som visade sig ofelbart, men hon fick hemligheten bara på ett villkor.

Tjekalinskij Sålde hon sin själ?

Surin Nej, på den tiden brukade det vara kroppen.

Tomskij Ingen vet vad villkoret för deras avtal var. Men på tre kort vann hon tillbaka allt som hon förlorat och det dubbla. Sedan dess har hon dock aldrig mera spelat eller roat sig.

Surin Tre kort! Tre ofelbara kort! Det låter som en lämplig utmaning för Hermann.

Hermann (*har oförmärkt smugit sig på dem*) Jag har redan hört alltsammans.

Tjekalinskij Hermann, är du här?

Hermann När ni begynte sänka era röster och ge mig förstulna blickar visste jag att någon intressant historia höll på att berättas.

Tomskij Vi har bara talat elakheter om min gamla farmor.

Hermann Men är hennes spelhistoria sann?

Tomskij Det är ej lätt att forska i, men något ligger det väl i den.

Surin Är du lysten, Hermann?

Hermann Kanske det.

Tjekalinskij Du har ju pengar. Varför inte spela och föröka dem med hjälp av Tomskijs farmors ofelbara formel?

Surin Reta inte Hermann.

Hermann Mina pengar är min faders pengar. Jag har bara rätt att röra räntorna. Det kapitalet är min enda trygghet, men mitt ideal är oberoende. För att en gång bli självständig och fri så rör jag ej ens räntorna men lever enkelt på min torftiga soldatlön. Därför har jag aldrig spelat.

Tjekalinskij Men måhända ett recept på tre små ofelbara kort ock en dag kunde locka Hermann till ett spelbord?

Hermann Endast om jag var fullkomligt säker på att vinna skulle jag förmå mig till att spela.

Surin Och så säker kan man aldrig bli, och därför lär väl Hermann heller aldrig spela.

Tomskij Se, här kommer min kusin. Jag måste presentera henne.
(*Lisaveta kommer med furst Jeletskij.*)

Tjekalinskij Se, min bästa furst Jeletskij! Tillåt mig att gratulera till förlovningen!

Jeletskij Jag tackar. Jag har blivit lyckans egen slav.

Tomskij Här är min unga släkting Lisaveta, nyförlovad med vår vän Jeletskij. Lisa, detta är ett par av mina vänner, Tjekalinskij, Surin, och vår glade Hermann.

Lisa Han ser inte särskilt glad ut.

Surin Nej, han är i regel gravallvarlig, som en grubblare, som Hamlet.

Hermann Fröken Lisa, jag har nyligen förlorat min herr fader.

Lisa Det förklarar saken. Ni ser arm och fattig ut.

Hermann Och ni ser ljuvligare ut än vårens första blomma.

Tomskij Jag måste presentera henne för de andra. Tillåt mig. (*avlägsnar sig med Lisa och Jeletskij.*)

Surin Nå, Hermann, vad du plötsligt nu blev lång i synen.

Hermann Jag har sett henne förut.

Tjekalinskij Hon har väl knappast förekommit utomhus. Hon hålls ju ständigt instängd av sin mormor.

Hermann Jag har sett henne i parken och i hennes fönster flera gånger.

Tjekalinskij Men hon är förlovad med den rike furst Jeletskij.

Hermann Ja, jag vet. Jag har ej någon chans.

Surin Du menar inte, att just hon var din okända kärlek?

Tjekalinskij (*studerar Hermann*) Det ser inte bättre ut.

Hermann Och hon är då kusin till Tomskij?

Surin Ja. Hon bor hos Tomskijs farmor, som vi nyss berättade en anekdot om, som är hennes mormor.

Hermann Vilket sammanträffande!

Tjekalinskij Förlovningen lär vara arrangerad av familjen. Furst Jeletskij är ett lysande parti.

Hermann Betyder det att hon ej älskar honom?

Surin Hermann, om du sköter dina kort och spelar rätt och hederligt så kan du ha en chans. Det märktes att hon även kände mycket väl igen dig.

Hermann Broder Surin, du inger mig hopp!

Tjekalinskij Han älskar henne.

Surin Men Jeletskij blir ej lätt att tas med.

Tjekalinskij Frågan är hur mycket han är kär i Lisa.

Surin Knappast alls, men han är lysten på vad som är under kjolen.

Tjekalinskij Tyst, min bror! Stör ej vår dygdige bror Hermanns rena tankar!

Surin Jag tror Hermann är förlorad.

Hermann (för sig själv) Förlorad? Kanske. Hänryckt vore något bättre ord. Måhända är jag en förlorad själ i all min hänryckthet, men det är ljuvligt, och en sådan ljuvlighet får gärna bli en undergång. Jag älskar, och den kärleken är jag beredd att stå för inför hela världen. Jag kan ej förneka den, och den blir bara desto sannare och mera verklig genom att min älskade tycks dela mina känslor. Det är nödvändigt att jag får tala närmare med henne. (*söker sig ut bland gästerna.*)

Tjekalinskij Ja, han är förlorad.

Surin Han går som i sömnen ut på jakt bland folket efter äventyr och kärlekens fataliteter.

Tjekalinskij Om Lisa föredrar vår dystre galne Hermann framför den stormrike nollan furst Jeletskij, så bör de väl få varandra.

Surin Varför inte?

Tjekalinskij Till och med Napoleon föredrog naturliga förbindelser framför arrangemang.

Surin Ett äktenskap med kärleken som grundsten kan bli lyckligt, medan inget borgar för att ett planerat äktenskap för pengars skull kan undvika ruin.

Tjekalinskij Du menar alltså att en kärlek med ruin som mål är då att föredra framför en eventuell ruin men utan kärlek?

Surin Hermann skulle aldrig satsa på en kärlek och en dam om hon ej var ett säkert kort.

Tjekalinskij Han tog måhända Tomskijs farmors säkra kort på alltför mycket allvar.

Surin Menar du att han är mera intresserad av att spekulera i en fabel än av Lisaveta?

Tjekalinskij Om jag känner Hermann rätt så spekulerar han i att de kan förenas.

Hermann (kommer upp till Tomskij, Jeletskij och Lisa) Tomskij, jag tror våra vänner ville fråga dig om något.

Tomskij Om vad då?

Hermann Om något som nog kunde intressera furst Jeletskij även. Jag kan stanna här och underhålla Lisa.

Tomskij Gott. Det passar bra. Kom, furst Jeletskij. Det är säkert något viktigt. (*går med Jeletskij.*)

Hermann Lisa, jag vill gärna träffa er.

Lisa Ni vet väl att jag är förlovad?

Hermann Är ni det av egen vilja och av kärlek?

Lisa Jag är bara en ung dam. Det är familjen som bestämmer.

Hermann Varför slår ni ned er blick? Är det för att försöka dölja att ni ej är lycklig?

Lisa Jag har aldrig varit lycklig. Jag har alltid varit den där fattiga föräldralösa släktingen som det har varit synd om. Jag är livegen som slav hos en mumifierad och tyrannisk mormor.

Hermann Desto viktigare är det att vi träffas.

Lisa Ja.

Tjekalinskij Greve Tomskij, vågar du så lämna din kusin allena med vår oberäknelige Hermann?

Tomskij Hade ni ej något viktigt att förtälja oss?

Tjekalinskij Hur så?

Tomskij Det sade Hermann.

Surin Jo, det stämmer. Furst Jeletskij, ni vet väl att ni ämnar gifta in er i en dubiös familj?

Jeletskij Dubiös? Hur så?

Surin Er fästlös farmor, som är greve Tomskijs mormor – eller var det alldeles tvärtom? Hur var det nu?

Tomskij Min farmor är min faders systerdotters mormor, men min faster dog.

Surin Så var det ja.

Jeletskij Vad pratar ni för dumheter om släktutredningar?

Surin Det är så svårt, det här med namn, ni vet.

Tjekalinskij Till saken! Hur var det med det dubiösa i familjen?

Surin (sänker rösten) Furst Jeletskij, ni vet väl om att Lisavetas mormor har kontakt med andevärlden?

Jeletskij Vem är inte spiritist?

Surin Jag menar onda makter, kanske djävulen.

Jeletskij Vad menar ni?

Tomskij Du har fått spelkortet på hjärnan.

Jeletskij Vilka spelkort?

Tomskij Surin kollrar bara bort dig, furste. Han vill bara driva med oss.

Jeletskij Ingenting kan skrämma mig från spelbord, rysk roulette och äktenskap!

Tomskij (till Surin) Där fick du klart besked.

Tjekalinskij Vår furst Jeletskij är ej en som tror på spöken.

Jeletskij Spöken? Jag? Låt vålnaderna komma fram, och jag skall minsann då ge dem så de smäller av!

Surin Vad tänker ni då ge dem? Korgen?

Tomskij Kom, min kära furste. Vi får inte glömma bort vår Lisaveta.

Jeletskij Låt vålnaderna komma bara! Jag skall klå dem!

Surin Gör det, furst Jeletskij.

Lisa Jag skall vänta på er efter midnatt tills ni kommer.

Hermann Jag skall komma utan att en enda vaknar.

Lisa Min kusin och furst Jeletskij kommer hitåt.

Hermann Vi skall möta dem på halva vägen. (*ger Lisa sin arm. Hon sticker sin hand under hans, och de möter de andra.*)

Lisa Jag är väl omhändertagen av er gode artige kollega, kusin Tomskij.

Tomskij Ja, jag ser det.

Jeletskij Då har ni åtminstone ej haft för tråkigt utan mig.

Lisa Nej, inte alls.

Hermann Jag ger er henne åter, furst Jeletskij. Och då kanske vi kan återuppta våra viktiga affärer, Tomskij?

Tomskij Vilka viktiga affärer?

Hermann Jag vill veta mera om din farmors förehavanden vid hovet i Paris.

Tomskij Men det är ju så länge sedan. Jag var ju själv ej ens född då ännu.

Hermann Ändå vet du mer än du vill medge.

Tomskij Endast en vet någonting om saken.

Hermann Vem?

Tomskij Min farmor. Och hon säger ingenting. Hon är en sluten mumie som tigit om sin hemlighet i fyrtio år.

Hermann Då är det dags att hon berättar den.

Tomskij För vem? För dig?

Hermann Jag skulle ge ett bra pris för den.

Tomskij Skulle du?

Hermann Jag skulle då få råd att erbjuda min sanna kärlek åt din käraste kusin.

Tomskij Du menar allvar?

Hermann Jag har alltid menat allvar.

Tomskij Ja, det tror jag nästan.

Hermann Hör på mig. Den där pompöse fursten har förmögenhet och kan ge Lisa trygghet, men kan han ge henne kärlek? Har han någon ömhet i sitt hjärta? Vad är han förutom fläsk och pengar?

Tomskij Kom till saken.

Hermann Jag har varit kär i din kusin i flera veckor utan att ha någon aning om att hon var din kusin. Jag älskar henne, och hon älskar mig. Men jag har ingenting att komma med förutom kärlek. Allt jag har är arvet från min fader, som är såpass litet att jag ej har råd att nagga det i kanterna. Men med en säker formel för att vinna en förmögenhet på spel så kunde jag ha något att erbjuda utom bara enkelhetens kärleks nödtorft. Och då kunde jag slå ut Jeletskij. Är du intresserad?

Tjekalinskij Käre Hermann, du är ju i alla fall en boren spelare! Att satsa allt på blott en dam! Det kallar jag hasard!

Tomskij Det här är ingenting att kläcka skämt om, Tjekalinskij. Hermann menar allvar. Han vill spela bort sitt arv för Lisas och sin kärleks skull. Och om historien om den ofelbara formeln bara är en myt?

Hermann Och om den inte är det? Vore det ej värt att undersöka?

Tomskij Det är bara farmor som vet svaret. Och hon tiger.

Hermann Ja, hon tiger inför er, men kan hon tiga inför kärleken?

Tomskij Då får du övertala henne själv. Jag lägger mig ej i det.

Surin Var det inte så, att hon, din farmor alltså, spåddes att hon skulle dö om hon förrådde hemligheten med de tre fatala korten?

Tomskij Hon förrådde hemligheten åt sin man, som aldrig gjorde bruk av den och dog med den, och åt en hemlig älskare, som också dog i en duell. Då spådde henne Cagliostro, att den tredje som fick veta hemligheten genom henne skulle kosta henne livet.

Hermann Men han skulle klara sig?

Tomskij Det sade Cagliostro inget om.

Surin Vill du ta livet av grevinnan, Hermann, för att dra ur henne hemligheten?

Tomskij Sedan dess har farmor levat som en mumie och ej någonsin fört saken mer på tal.

Tjekalinskij Det verkar logiskt. Man vill inte tala om vad som kan bli ens död.

Surin Det verkar vara ett riskabelt företag. Säg, Hermann, vore det ej bättre om du avstod från din Lisa och behöll ditt lilla kapital?

Tjekalinskij Men Hermann är en spelare. Han satsar allting eller ingenting.

Hermann Om jag kan vara säker på att vinna allt så är jag ej så dum så att jag låter bli att satsa allt det lilla som jag har.

Tjekalinskij Vad sade jag? Han är en spelare!

Hermann Man lever bara en gång. Jag har bara detta obetydliga triviala liv att satsa. Om det rinner ner i vasken så betyder det ej något.

Tomskij Jag kan inte råda dig och inte heller avråda, för jag vet inte ens hur oddsen står.

Hermann Jag råder dig att lämna det åt mig. Jag ber dig bara att försöka locka bort Jeletskij än en gång från din kusin. Jag måste tala ett par ord med henne.

Tomskij Bra. Vi går. (*Tomskij och Hermann söker upp Jeletskij och Lisa.*)

Surin Han tycks då veta vad han vill.

Tjekalinskij En spelare vet alltid vad han vill tills han har satsat och förlorat allt. Därefter vet han bara vad han inte vill.

Surin Vad vill han inte då?

Tjekalinskij Då vill han inte längre leva.

Surin Vet han det så säkert?

Tjekalinskij Ja, i allmänhet.

Tomskij Min käre furst Jeletskij, det var än en viktig sak angående det här med spader dam som Surin ville anförtro er.

Jeletskij Spader dam? Jag hänger inte med.

Tomskij Min farmor kallas spader dam för den spöklika oturs skull som hon för med sig när det gäller spel.

Jeletskij Åhå! Det intresserar mig minsann! Jag kommer strax tillbaka, kära Lisa. Roa dig med denne kavaljer igen så länge.

(skyndar bort till Surin och Tjekalinskij.)

Tomskij (till Lisa och Hermann) Passa på nu och stäm träff. (*går efter Jeletskij.*)

Hermann Alla dörrar öppnas för oss.

Lisa Om ni är en ädel man och den jag tror, så räddar ni mig från den där vidunderlige fursten. Här är ytterligare en öppen dörr. (*visar fram en nyckel.*)

Hermann Min käraste bedåransvärda Lisa! Du tycks läsa mina tankar.

Lisa Tyst! Vi måste iaktta den yttersta försiktighet och ej ta några risker. Kom i natt till trädgården. Där finns en port till trappan som för upp till mormors sovrums. Nyckeln går till porten.

Hermann Till er mormors sovrums?

Lisa Hon är inte där. Och därifrån går högra dörren till mitt eget rum.

Hermann Min älskade! Jag kan ej fatta att jag har en sådan tur!

Lisa Var tyst! Här kommer de tillbaka. (*Lisa smusslar över nyckeln.*)

(Jeletskij har skrattat hjärtligt tillsammans med de andra åt någon munterhet och kommer nu på gott humör tillbaka.)

Vad var det som var så roligt?

Jeletskij Det var bara lätta anekdoter om din mormor. I sin ungdom var hon allas hjärter dam, men så fick hon en tråkig man och spelade för sista gången, varpå hon blev spader dam! (*skrattar plumpt. Surin och Tjekalinskij synes delta i lustigheten.*)

Lisa Är det så roligt? Vill du kanske också göra mig till spader dam?

(Jeletskij och Tjekalinskij med Surin skrattar än värre.)

Surin Äktenskapets heliga trätgirighet begynner redan!

Tjekalinskij Vad är äkta par till för om ej mest för att gräla? (*skrattar.*)

Hermann Det är inte roligt.

Lisa Nej, det är det inte.

Jeletskij Lugna dig, min älskade! Det är ju bara skoj!

Lisa Min furste, ni har druckit alldeles för mycket!

Tjekalinskij Nu igen! (*skrattar.*)

(Lisa vänder dem ryggen och går mot utgången.)

Jeletskij Vänta, Lisa, lilla Lisa! Jag skall eskortera dig!
Tjekalinskij Spring efter henne! (*Jeletskij skumpar ut efter Lisa.*)
Surin Man kan redan se vad det blir för ett äktenskap. En fru med spiksnodd toffel!
Tjekalinskij Ingen andra fjol i den orkestern!
Tomskij Kanske det är tur att Hermann finns.
Hermann Nu är spelbordet dukat. Kortet är på bordet, och nu börjar spelet. Mina herrar, tillåt mig att retirera för att inta mina positioner. (*drar sig tillbaka.*)
Tomskij Lycka till, bror Hermann. (*Hermann går.*)
Tjekalinskij Skall han börja spela?
Tomskij Ja, och troligen med livet som sin insats.
Surin Kan han vinna?
Tomskij Det beror på honom själv. Han måste satsa på ett farligt kort.
Tjekalinskij Men Hermann tar ju gärna risker.
Surin Vilket kort kan vara farligt?
Tomskij Spader dam.

Scen 2. Grevinnans boudoir.

Hermann (kommer insmygande från balkongen) Här skulle det vara. Så detta är den legendomspunna grevinnans stora boudoir. Där är dörren in till Lisa, min älskade. Ska jag gå in till henne genast, eller ska jag vänta här tills något händer? Tyst! Jag hör buller. (*försvinner bakom ett förhänge.*)
Lisa (kommer in från sitt rum) Jag tyckte jag hörde ett buller, en främmande människas manfasta steg.
Hermann (stiger fram) Lisa!
Lisa Där är du ju! Var försiktig! Grevinnan har redan kommit hem och är på sitt allra värsta humör! Hon kan komma in hit när som helst.
Hermann Skall jag gå?
Lisa Jag måste hjälpa min mormor. Kan du vänta?
Hermann Hur länge?
Lisa Tills hon sover.
Hermann Gamla människor sover dåligt.
Lisa Men man kan åtminstone få dem i säng.
Grevinnan (utanför) Lisa! Vem talar du med?
Lisa (med lägre röst) Kvickt! Försvinn!
Hermann Jag håller mig gömd och väntar. (*försvinner bakom förhänget.*)
Grevinnan (utanför) Lisa! Varför svarar du inte!
Lisa Jag kommer, kära lilla mormor! (*går mot dörren, som öppnas av grevinnan utifrån. Hon träder in i praktfull toalett med tjänstefolk.*)
Grevinnan Vad är det med dig? Går du i sömnen och pratar för dig själv?
Lisa Jag bara gnolade.
Grevinnan Jag hörde dig tydligt tala med dubbel röst. Är ingen av tjänarna här?
Lisa Nej, jag var ensam.
Grevinnan Är du säker på det? (*slår sig mödosamt ner i en stor fåtölj.*) Mina sinnen må vara försvagade, men när jag uppfattar något är det tydligt! Var det kanske din kusin Tomskij, min odåga till sonson?
Lisa Han har inte varit här idag.

Grevinnan Börjar jag då höra i syne? Seså, era imbecilla oförmågor! Rätta till kudden där! Här är ju fullt av knölar! Nå, Lisa, din oförskämdhet på sistone kräver en förklaring! Existerar jag inte längre för dig? De senaste veckorna har du betett dig som en kronisk sömngångare!

Lisa Jag försäkrar mormor att jag är vaken.

Grevinnan Vem kan väl tro på det? Seså, era förstockade kapunhöns! Jag storknar ju och kvävs i denna mundering! Klä av mig!

Lisa Hade mormor inte roligt i kväll?

Grevinnan Vem har väl roligt mer i min ålder? Annat var det på den gamla goda flärdfulla tiden, när det var tillåtet för världen att roa sig! Du skulle ha fått uppleva Ludvig XV:s hov i Versailles, lilla Lisa, och Marie Antoinettes utomordentliga kavaljersmiljö! Greve Cagliostro förstod att roa hela världen, och Anton Mesmer var inte dålig han heller! På den tiden var till och med jag en skönhet i klass med Madame de Pompadour och Madame du Barry, men det var då det. Alla blev de ett huvud kortare bara för att de vågade skratta och älska. Din klåfingrade bödel, försöker du strypa mig?

en tjänare (som försökt ta av grevinnan hennes mössa) Förlåt, ers nåd. Jag försökte bara hjälpa er av med mössan.

Grevinnan Ja, stryp mig bara, era oförbätterliga lakejer! Halshugg oss bara, du onda plebejiska värld, som du halshögg hela Frankrike och trampade omkring i dess blod och skvätte kring det i hela världen! Vi förtjänar inte bättre, vi som är för fina för att få leva. En människa får inte vara fin, för då drivs hon genast i döden av alla vanliga ofina människors avundsjuka. Därför har aldrig världen fått vara fin i fred. Ack ja. Klä av mig någon gång!

Lisa Ska inte mormor gå och lägga sig?

Grevinnan Jag sitter bra där jag sitter. Jag sover här i natt.

Lisa I stolen?

Grevinnan Det är väl ingen skitstol heller? Det är en bekväm fåtölj, och nu sitter jag bra. Jag kanske dör i natt. I så fall vill jag vara vaken när det sker.

tjänaren Så fru grevinnan pratar!

Grevinnan Seså, bort med er, fotfolk, fjäderfä och patrisk! Sluta upp att bråka med mig!

Lisa (till tjänarna) Jag tror fru grevinnan vill bli lämnad ensam.

Grevinnan Det gäller dig också, Lisa. Ut med dig!

Lisa Men mormor kan väl inte stanna här? Det kan ju bli drag här om natten.

Grevinnan Slidder sladder! Här sitter jag, och här tänker jag sitta, vare sig jag sover eller ej. Men med er yrhättor och pratmakarpatrisk omkring sig kan man ju ändå inte ens få sluta ögonen i fred. Ut med er! Allihop!

(Tjänarna försvinner. Med en orolig blick mot förhänget drar sig även Lisa ut till sitt rum. Det är omöjligt för Hermann att passera från sitt gömställe in till Lisas rum obemärkt förbi grevinnan.)

Grevinnan (när alla gått) Ingen stil på världen mera. Bara tölperier. Karlarna är bara militanta drumlar, och kvinnorna är bara parodiska höns och skator. Annat var det när Versailles utgjorde världens centrum. Då måste hela världen bara vara fin och elegant och sköta sig och utgöras av idel adel och gentlemän och borna grevinnor. Resten var bara herdar och herdinnor. Ingen kände till någon pöbel på den tiden, och det fanns inga storstäder heller. Allt var bara mänskligt.

(Medan hon pratar för sig själv har Hermann smugit sig fram och står nu försiktigt och artigt avvaktande framför grevinnan. Hon fixerar honom så småningom.)

Grevinnan (lågt) Vad vill ni?

Hermann Tre spelkort.
(Den följande konversationen är lågmäld och återhållen.)

Grevinnan Jag spelar inte.
Hermann Ni har spelat.
Grevinnan Ni misstar er.
Hermann Greve Tomskij har berättat.
Grevinnan Vad då?
Hermann Er hemlighet.
Grevinnan Ni misstar er.
Hermann Ni spelade i Versailles för fyrtio år sedan och vann en förmögenhet på tre spelkort.
Grevinnan Det har jag glömt.
Hermann Det tror jag inte.
Grevinnan Ni bara dillar.
Hermann Om ni ger mig hemligheten kan jag vinna tillräckligt mycket för att kunna gifta mig med Lisaveta.
Grevinnan Och om inte?
Hermann Då blir hon olyckligt gift med furst Jeletskij, och jag tar mitt liv.
Grevinnan Ni är en romantiker.
Hermann Men ärlig.
Grevinnan Och om jag inte har någon hemlighet?
Hermann Jag vet att ni har den. Ni har avslöjat den för två andra.
Grevinnan De dog. Vill ni också dö?
Hermann Hellre det än att leva utan chanser.
Grevinnan Lisa blir förmöget gift med furst Jeletskij.
Hermann Men hon älskar honom inte, och han vill bara ha hennes kött. Kan ni leva och se ert barnbarn kränkt av en inskränkt vällusting?
Grevinnan Ni kränker mig.
Hermann Ni inser inte ert barnbarns bästa. Ni tänker bara på pengar, som alla andra. Rika människor tänker bara på sig själva och på att göra sig ännu rikare medan de i blindo kör över lik, som er familj och furst Jeletskij ämnar köra över Lisa.
Grevinnan Unge man, ni går för långt.
Hermann Jag vill bara veta de tre spelkorten!
Grevinnan Det är en myt. Jag hade bara tur.
Hermann Det var en magisk formel! Jag vet det! Ni fick den av greve Cagliostro!
Grevinnan Greve Cagliostro var bara en galen charlatan.
Hermann Det trodde ingen på den tiden!
Grevinnan Jag kan inte hjälpa er.
Hermann Ni måste!
Grevinnan Unge man, ni är hysterisk.
Hermann Då måste jag alltså tvinga er att tala! *(tar fram sin pistol.)*
Grevinnan *(tydligt chockad men behärskad)* Man sade mig, att den tredje som skulle få min hemlighet skulle bli min död. *(dör.)*
Hermann Svvara! Somna inte nu! *(skakar henne)* Hon är död! Ve mig! Jag har dödat henne!
Lisa *(kommer in)* Mormor, jag tyckte att jag hörde röster. *(ser Hermann vid grevinnan, sätter handen för munnen.)* Ooh! *(svimmar.)*
Hermann *(skyndar fram till henne)* Två dånade kvinnor är mer än vad jag orkar med. Seså, Lisa, vakna nu! *(Hon kvicknar till.)*
Lisa *(omtöcknad)* Var är jag?

Hermann Här hos mig. Du är hemma.

Lisa Vad gör du här?

Hermann Minns du ingenting?

Lisa (*får syn på grevinnan*) Vad är det med mormor?

Hermann Hon är död, och jag har dödat henne.

Lisa Du?

Hermann Ja.

Lisa Hur?

Hermann Jag visste inte, att den tredje som skulle få hennes hemlighet skulle bli hennes död. Jag visade henne den här, (*tar fram pistolen,*) och hon dog. Men jag fick inte veta hemligheten.

Lisa Vilken hemlighet?

Hermann De tre spelkortet.

Lisa Vilka tre spelkort?

Hermann Den ofelbara formeln. Använder man den vid spelbordet vinner man ofelbart.

Lisa Så det var därför du kom. Du ville bara spela kort och vinna. Du var bara intresserad av min mormors ungdoms kortspel. Du var aldrig intresserad av min kärlek. Du bara hycklade. Och nu har du ställt till det med min mormors död! (*gråter.*)

Hermann Lisa! (*försöker trösta henne, men hon är otröstlig.*)

Det var visst för dig jag kom. Jag är en fattig man och har ej någon chans mot furst Jeletskijs rikedomar. Men om jag i tre omgångar kunde vara säker på att vinna skulle jag därmed få en förmögenhet och kunna gifta mig med dig av enbart kärlek! Det var bara för din kärleks skull jag ville veta hemligheten av din mormor.

Lisa (*kämpar med gråten*) Är det sant?

Hermann Det är den heligaste sanning. Kära vän, jag svär. Men nu är katastrofen här ett faktum. Babusjka är död, och hon tog med sig hemligheten in i evighetens tystnad. Och de enda övriga som kände till den är också för länge sedan döda.

Lisa Vad betyder det?

Hermann Att det finns inget hopp för oss. Jag har ej någon chans. Farväl, min älskade, och lev i fred och lycka med din rika furste. Jag ber dig om ursäkt för att jag har existerat, men det var allenast tillfälligt. (*vill gå.*)

Lisa Dröj kvar, min vän. Kan inget hjälpa oss?

Hermann Din mormor var den enda. Hon har lämnat oss i sticket. Det är ingenting att göra. Käraste, försök bli lycklig utan mig. Det kanske går. Det är tyvärr mitt enda möjliga och sista ord. (*går hastigt ut via balkongen.*)

Lisa Hermann! Älskade! (*tystnad*) Vad hjälper det? (*vänder sig till liket*) Och du, din gamla hagg till tyrann, du bara tiger, mer tyrannisk, ond och ful än någonsin i livet! Är det inte nog att du har plågat mig och hunsat med mig hela livet? Måste du begå ditt värsta sabotage mot mig med att gå hädan just i det minst lämpliga av alla ögonblick? Din gamla hemska sugga, måtte du få dig en härlig stund i helvetet för evigt! (*går i raseri.*)

Scen 3. Hermanns nödortfuga soldatbarack.

Hermann (sitter vid ett skröpligt bord med pistolen framför sig i skum belysning från ett ensamt stearinljus.)

Mörk är natten men ej fullt så mörk som livet, som nu ständigt blir allt mörkare och svartare, allt eftersom den ena stjärnan slocknar tyst efter den andra. Solen går ej längre upp på dagen, livet vissnar i sin knoppning, och i stället för en vår så kommer det blott vinter efter vinter, som förvärras oavbrutet i en håfull mordiskhet. Om livet bara är en plåga som fördubblas oavbrutet, om en mänskas öde endast är att glida djupare in i en djävulsk fälla av förtvivlan, om allt hopp och glädje endast är till för att vissna, som en älskad men av andra hänsynslöst våldtagen jungfru, så är livet ej så gott som döden. Allt är slut, jag ger mitt spel förlorat, ty det kom ej ens till någon öppning. *(höjer pistolen och ska skjuta sig när det klappar på dörren.)*

Vem stör friden med att avbryta min ensamhet? Vem hindrar mig i mitt uppgående med livets enda salighet – ett saligt slut på livet? *(Det klappar igen.)* Det måste ändå vara livet. *(går och öppnar. Det är furst Jeletskij.)*

Furst Jeletskij! Ni!

Jeletskij (kommer in och skakar snön av sig) Ja, det är jag, er brädade rival, som kommer för att be er hjälpa Lisaveta.

Hermann Vad är det med henne?

Jeletskij Hon är sjuk och tynar bort, hon vill ej äta eller leva, hon vill inte veta av mig, och det är alldeles tydligt att hon inte älskar mig.

Hermann Och vad rör detta mig?

Jeletskij (tar honom i armen) Min broder, det är er hon älskar. Ni kan rädda henne.

Hermann Hon är ingenting för mig. Jag har ej titel eller pengar.

Jeletskij Men hon älskar er. Jag kan ej härda ut med att se henne miserabel.

Hermann Spelet är förlorat. Hennes mormor har gått bort.

Jeletskij Vad har väl hennes mormor med er två att göra? Hon var en föråldrad käringdjävel och tyrann som överlevt sig själv. Ej någon sörjer henne. Tvärtom, alla gläds åt den förmögenhet hon lämnat efter sig i arv.

Hermann Den har jag inte någon rätt att fria till.

Jeletskij Men henne! Jag står här ju och ger henne er till skänks! Allt vad jag vill är hennes lycka!

Hermann Även jag. Men jag är född till olycka. Hon kunde finna lyckan bäst hos er med er godmodighet.

Jeletskij Men hon är ej det minsta kär i mig.

Hermann Hon vänjer sig. Hon får väl vänja sig i sängen så som alla kvinnor. Männens kött är det ej någon kännbar skillnad på.

Jeletskij Ni är gemen och bitter.

Hermann Jag beklagar. Sådant är mitt öde.

Jeletskij Sorgen är en egoist, och ni är korkad nog att låta den få makt med er! Ni stänger in er i dess dårskap!

Hermann Ingen makt är större än den sorg som alltid vinner.

Jeletskij Dra åt helvete! *(går förargad rakt ut i vinterstormen.)*

Hermann Ja, det är det bästa jag kan göra. Jag har tvekat alltför länge.

(Precis när han åter ska röra vid pistolen knackar det igen men försiktigare.)

Och vem är det nu? Ska alla världens drumlar komma hit och störa mig i natten just när jag ska utföra min livstids enda goda gärning?

(Det knackar igen. Dörren öppnas. Ingen kommer in. Vinden tjuoter spökligt.)

Vad är detta för besynnerliga hallucinationer? Någon knackar, dörren öppnas av sig själv, och ingen träder in?

Grevinnan Jag måste komma till er mot min vilja. (*Grevinnans vålnad kommer in.*)

Hermann Vid alla midnattstimmars onda makters värsta fasor! Vad är detta för en galenskap?

Grevinnan Jag skall strax gå. Men det har bjudits mig att ge er hemligheten med de tre fatala korten. Ni får veta dem, men bara på ett villkor: när ni spelat ut dem får ni aldrig spela mera i ert liv.

Hermann Det lovar jag. Det löftet blir mig lätt att hålla.

Grevinnan En sak till: ni måste gifta er med Lisaveta.

Hermann Varför inte, om jag vinner?

Grevinnan Lova!

Hermann Om jag vinner skall jag gifta mig med henne.

Grevinnan Hör nu på. Det första kortet är en trea. Sedan gäller det en sju och till sist ett äss.

Hermann En trea och en sju och ett äss.

Grevinnan Jag skall förlåta er min död, men endast om ni gifter er med Lisaveta.

Hermann Om jag vinner skall jag gifta mig med henne.

Grevinnan Det var allt. Jag måste gå. Men kom ihåg: det är ert enda spel! (*går bort.*)

Hermann Kan detta vara sant? Är det en ond och galen dröm och fantasi som gör att jag ej längre kan se vad som är av verkligheten och vad som är självbedrägeri? Men jag ska pröva de tre kortens formel. Jag har ju ej något att förlora. Om jag bara lider av ett vanvett måste formeln klicka, men i så fall var jag ju ändå förlorad! Satsa allt på spöket, Hermann, ty du har ju inget annat val! Du står i din förtvivlans avgrunds botten och kan ändå inte falla djupare. Så varför inte satsa på ett stiga, när du nu har fått en stege i din hand? Nu börjar spelet! Och det är ej någon vanlig skoningslös hasard, ty jag har fått ett tips från andra sidan!

Scen 4. Som scen 1.

Tjekalinskij Rouletten rullar, spelpartierna tar aldrig slut, folk satsar alla sina pengar och blir sittande tills allting är förlorat, medan tobaken och spriten konsumeras våldsamt. Och allt detta gör folk frivilligt. Kan du förstå den logiska eller gudomliga drivkraften bakom sådant?

Tomskij Egoism och girighet – ej något annat. Alla tror att de skall vinna, men det självbedrägeriet gör att alla nödvändigt förlorar. Njutningslystnad spelar väl en viss roll också.

Tjekalinskij Men det är det mest irrationella sätt av alla möjliga att leva.

Tomskij Ja, men det är ryskt.

Tjekalinskij Du har då alltid en förklaring.

Tomskij Här är vännen Surin.

Surin Något nytt?

Tjekalinskij Här i salongen omkring spelborden sker aldrig något nytt.

Surin Hur går det i triangeldramat?

Tomskij Jag förmodar att du menar min kusin och hennes kavaljerer Dag och Natt. Furst Dag är helt ur spelet, och prins Natt har helt försvunnit under jorden.

Tjekalinskij Dag och Natt?

Surin Furst Dag är furst Jeletskij, som kusinen till vår greve har sagt upp sin lovande förlovning med. Prins Natt är vår orolige byronske hjälte Hermann, som hjältinnan älskar men som gräver ner sig i sin fattigdom.

Tjekalinskij Den gode Hermann, som fick ärva en förmögenhet?

Tomskij En liten sådan.

Surin Hans idé var att han skulle spela ut den och fördubbla den. Men för att lyckas därmed måste han bli säker på att vinna. Tomskijs farmor lär ha haft ett sådant ofelbart recept, men grevinnan dog.

Tomskij Och sedan dess har Hermann aldrig mera skådats vare sig i Lisas sällskap eller i någon salong.

Tjekalinskij Men om hon älskar honom och han älskar henne – vad kan då gå mellan dem?

Surin Den livsviktiga spader dam försvann ur leken.

Tjekalinskij Jag förstår ej.

Tomskij Hermann lider av ett fattigdomskomplex. Han har ej pengar att försörja Lisa och ej heller någon titel. Alltså menar han sig inte vara värdig henne.

Tjekalinskij Och vad säger fröken Lisa om den saken?

Tomskij Ingen söker mera efter Hermann. Hon förhör sig om hans hälsa, skickar spioner till hans usla bostad, informerar sig om allt han gör och oroar sig alldeles förfärligt.

Tjekalinskij Det är uppenbart att flickan älskar honom.

Surin När man talar om de fagra trollen.... (*Lisaveta visar sig i salongen, ängsligt spanande efter någon.*)

Tomskij (*går henne till mötes*) Men min käraste kusin, vad gör du här alldeles ensam?

Lisa Har du sett den fallne ängeln Hermann?

Tomskij Ingen har sett honom. Han är någonstans i underjorden.

Lisa Ack, ej mer, han tänker komma hit och spela!

Tomskij Spela? Hermann?

Surin Det är inte särskilt troligt.

Tjekalinskij Hermann har ej spelat någonsin.

Lisa Men likväl säger jag er, att han ämnar komma hit och enkom för att spela bort allt vad han äger!

Surin Då har Hermann blivit galen.

Tjekalinskij Ja, det verkar onekligen något onormalt.

Lisa Vi måste hindra honom!

Tomskij Lisa, om din Hermann har för avsikt att nu börja spela kan ej någon hindra honom. Han är myndig, och det är ej olagligt att spela.

Lisa Men han kommer att förlora allt!

Tomskij Hur vet du det?

Lisa Jag vet det!

Tjekalinskij Det drar ihop sig. Här är furst Jeletskij.

(*Denne inkommer.*)

Tomskij Furst Jeletskij, vad står på?

Jeletskij Jag har fått en besynnerlig inbjudan. Hermann, min rival, ni vet, har inbjudit mig till att delta i ett spel om lyckan, det vill säga, både denna fagra dam och Hermanns hela fadersarv.

Surin Han ämnar verkligen då spela!

Jeletskij Om han gör!

Lisa Min furste, acceptera ej hans spel!

Jeletskij Min vän, jag måste. Det är nu en hederssak. Det är som en duell men utan vapen. Vi drar kort i stället.

Lisa Om ert liv!

Jeletskij Nej, ingen kan bli skadad.

Lisa Men han kommer att förlora allt!

Jeletskij I spel har skicklighet ej någon talan. Allt är bara chansning, tur och otur. Därför har vi exakt lika stora chanser.

Tjekalinskij Kan ni med att spela om en kvinnas hjärta?

Jeletskij Varför inte? Är ej insatserna justa? Han har hennes hjärta men ej mycket pengar. Jag har mycket pengar men ej hennes hjärta. Den som vinner potten vinner båda.

Surin Han är säker på att vinna. Annars skulle Hermann aldrig spela.

Jeletskij Desto större skäl att anta vadet. Desto fegare det vore att då dra sig ur.

Tjekalinskij (för sig själv) Men regeln är: otur i spel ger tur i kärlek. Aldrig har jag hört om att en spelare haft tur i båda.

Tomskij Käraste kusin, låt dina kavaljerer duellera. Ingen av dem kommer att förlora livet.

Lisa Hur vet du det?

Tomskij Det är ju bara kortspel!

Surin Här kommer han.

Tjekalinskij Han verkar upphetsad men ej förfriskad.

Hermann Är ni alla här? Bra. Då kan spelet börja.

Lisa Spela inte, Hermann!

Hermann Jag har inget val. Det är min enda chans.

Lisa Ju mindre någon äger, desto mera har han att förlora.

Hermann Jag förlorar gärna allt om inte jag får vinna allt. Ett medelmåttigt liv med bara vardagsbillighet och nödtorftsgråhet är ej någonting för mig. Allt eller ingenting! Om jag förlorar så var det ej mer med det, och jag kan ta ett hederligt farväl av livet.

Jeletskij Jag är klar, om ni är redo.

Hermann Jag är alltid redo.

Lisa Stoppa dem!

Tomskij Det är för sent.

Jeletskij Hur mycket satsar du, min gode vän?

Hermann Här är mitt tillgodohavande på banken. Det är allt jag har: fyrtiosjutusen rubel.

Jeletskij En anseelig summa. Ger ni upp, om ni förlorar?

Hermann Jag vill satsa allt i tre omgångar högst. Om jag förlorar någon av dem har jag strax förlorat spelet.

Jeletskij Ni är djärv och full av självförtroende. Jag synar.

Tjekalinskij Mina herrar, ni har var sin egen kortlek. Välj ut det kort ni vill satsa på, lägg fram det täckt på bordet, och det första kort, av dem som sedan delas ut, som äger den valör som någon av er satsat på, ger segern. Det blir oavgjort om ni har samma kort.

Jeletskij Jag har valt ut mitt kort. (*väljer ut ett kort och täcker det.*)

Hermann Och jag. (*gör sammanledes.*)

Surin Kupera, Tjekalinskij! Börja dela!

Tjekalinskij Då kan spelet börja.

Tomskij (försöker blidka Lisa) Ett genialiskt kortspel, konstruerat enkom för att göra fusk omöjligt. Ingen vet, utom den satsande, vad kort han satsar på.

Lisa (oblidkad) Det är blott en makaber lek för omänskliga män.

Tjekalinskij Jag delar. (*delar*) Hjärter tre.

Hermann (lugnt) Jag råkar ha en trea. (*visar sitt kort.*)

Tjekalinskij Furst Jeletskij, vad har ni?

Jeletskij (visar sitt kort) En knekt.

Tjekalinskij Då har novisen Hermann tagit hem det första spelet.

Surin Det gick snabbt!

Hermann Och smärtfritt. Detta spel är blott en bagatell.

Tjekalinskij Vill herrarna att spelet skall gå vidare? Vad säger furst Jeletskij?

Jeletskij Var vi inte överens om tre partier? Jag går vidare. Än har jag större chans än Hermann att bli slutlig segrare.

Lisa O Hermann, gå ej vidare! Var nöjd med vad du vunnit!

Hermann (struntar i henne) Insatsen är nu den dubbla: nittiofyra tusen rubel.

Surin Hermann, satsa inte allt.

Hermann Om jag ej satsar allt kan jag ej vinna allt.

Tomskij Ett högt spel, på min ära.

Tjekalinskij Något nervpåfrestande, om jag får säga min lösryckta mening.

Hermann Är ni med, min furste?

Jeletskij Jag är med.

Hermann Mitt kort är klart.

Surin Han tycks då veta vad han satsar på.

Jeletskij (efter någon tvekan) Jag har bestämt mig även.

Tjekalinskij Då kan spelet börja.

Lisa Detta är olidligt!

Tjekalinskij Ruter sju är det första kortet.

Hermann (lugnt) Händelsevis råkar jag just ha en sju.

Tjekalinskij Furst Jeletskij?

Jeletskij Mitt kort var en hjärter dam. Jag satsade mitt allt på kärleken.

Tjekalinskij Tyvärr det mest utspelade och mest förlorande av alla kort. Vår oerfarne tyske spelare är än en gång vår segrare.

(Många hurrar och är påtagligt imponerade.)

Surin (till Hermann) Du har nu vunnit fyra gånger din förmögenhet. Gå hem nu.

Tomskij Du har vunnit Lisa redan.

Hermann Furst Jeletskij, hade vi ej kommit överens om även omgång nummer tre i fall som detta?

Tomskij Skall du alldeles ruinera fursten?

Lisa Hermann, sluta!

Jeletskij Jag har ställt upp för tre omgångar men icke mer. Den tredje återstår.

Tomskij Betänk er, furste! Har ni råd med ännu en förlust? Ni har ej längre samma odds som förut.

Lisa Hermann, skona mig, och skona fursten!

Surin Detta börjar mer och mer att likna vanvett.

Tjekalinskij Det är bara hysteri, min vän, spelgalenskapens ofrånkomliga förryckthet.

Hermann Furst Jeletskij, är ni med?

Jeletskij Hur mycket satsar ni?

Hermann Ett hundra åttioåtta tusen rubel.

Jeletskij Chanserna är hälften lika. Värre är det inte. Jag är med.

Tomskij Jag ber er, mina herrar, avstå! Ni är inte tvungna till ett så riskabelt spel!

Jeletskij Vår tyske Hermann tvingar mig. Han ger mig handsken. Jag är inte sämre än att jag tar upp den.

Surin Hermann, avstå, för Guds skull!

Hermann Gud har ej någonting med spel att göra.

Tomskij Han är envis och vill krossa fursten.

Lisa Hermann, för din kärleks skull, har du glömt bort den? – Jag är din, om du blott bryter spelet *nu!*

Hermann Tyst, kvinna! Låt mig koncentrera mig i fred!

Jeletskij Jag hoppas att ni inser vad ni gör.

Hermann Jag har beslutat mig för tre spelomgångar. Jag är blott konsekvent och ämnar därför genomföra alla tre. Det är alltsammans.

Lisa Avstyr detta onda spel, för Guds skull!

Hermann Kvinnan är hysterisk. (*väljer bland sina kort.*)

Lisa (kommer fram och bringar oordning i hans kort) Nej, jag menar allvar!

Hermann Håll då henne härifrån! Hon saboterar spelet!

Jeletskij Jag är klar. Låt spelet börja, Tjekalinskij.

Tjekalinskij Som ni önskar. (*delar.*) Spader äss är framme.

Hermann (triumferande) Ässet är mitt kort! (*blottar sitt kort.*)

Jeletskij (efter en stunds orientering i situationen och återhämtning) Jag beklagar, Hermann, men er dam når icke ända fram till ässet. (*visar sitt eget kort, som är ett klöver äss.*)

Hermann (förstummad, fastnar med ögonen för sin spader dam.)

Surin (kommer fram, lugnande) Det är ej något äss, Hermann. Det är spader dam.

Hermann (reser sig, med kortet i handen, som han oavvänt betraktar) Hon har lurat mig!

Lisa (rusar fram) Nej, Hermann, jag har hela tiden älskat dig! Aldrig har jag lurat dig! Det är du själv som lurat dig och ingen annan!

Hermann Varför skulle du komma emellan och blanda bort kortena för mig? Nu är allt förlorat!

Lisa Oh! (*dånar*)

Hermann (alltjämt med kortet lyftat) Din förbannade demon från andra sidan helvetet! Din skändliga oändligt grymma satmara och avgrundsskrynkliga förgrämda käring! Är du nöjd nu, omänskliga hagga?

Tomskij Han är galen.

Tjekalinskij Han mår icke väl, men han må hämta sig.

Jeletskij Jag bärgar vinsten under tiden. (*har tagit hand om Lisa och bär nu sinnligt ut henne, väl medveten om att hon är hans.*)

Hermann Nej, mina herrar, jag är inte galen. Jag har bara lurats till att spela bort mig själv, – jag är ej säker på hur det har skett. Har jag helt sanslöst blivit offer för min egen fantasi och sålunda bedragit grovt mig själv, eller har jag verkligen hemsökts från andra sidan och lurats av en ond demonisk övermåttan självisk kvinnokraft? Det får vi aldrig klarhet i, ty spelet är förlorat. (*tar hastigt fram en pistol och skjuter sig i huvudet.*)

(*Stor bestörtning överallt, oordning och panik.*)

Tjekalinskij Är han död?

Tomskij (undersöker Hermann) Det vore konstigt annars. Ja, han är fullkomligt död.

Surin Nu får din fattiga kusin åtminstone sin rika man.

Tomskij Håll tyst med dina olämpliga kommentarer! Denne arme hjälte var åtminstone helt konsekvent som sådan.

Tjekalinskij Spelet är förlorat. Ja, så slutar alltid rysk roulette.

Tomskij Håll tyst, och hjälp oss bära ut det här bedrövligt söliga och ömkansvärda liket.

(De bär ut Hermann under fortsatt stor uppståndelse och kaos.)

(mars 1994)